

ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Однією з основних функцій комерційних банків є мобілізація тимчасово вільних коштів з метою подальшого їх перетворення у капітал. Потреби у фінансових ресурсах як фізичних, так і юридичних осіб задовольняються за рахунок банківського кредитування. На сьогодні, коли економіка України потерпає від наслідків агресії Російської Федерації, саме кредити залишаються основним прибутковим активом для вітчизняних банків та є необхідною умовою стабільного функціонування вітчизняної банківської системи.

В сучасних умовах воєнного стану, який розцінюється як форс-мажорні обставини, є ряд особливостей, притаманних банківському кредитуванню. Відповідно до приписів ст. 617 Цивільного кодексу України та ст. 218 Господарського кодексу України форс-мажорні обставини не звільняють позичальника від обов'язку виплачувати тіло кредиту та відсотків за його користуванням.

В таблиці 1 наведені умови кредитування провідними вітчизняними банками на сучасному етапі.

Таблиця 1 – Умови кредитування вітчизняними банками в умовах воєнного стану

Умови кредитування	АТ «Ощадбанк»	КБ «Приватбанк»	ОТП банк
Кредитні канікули	Запроваджені автоматично для всіх клієнтів - фізичних та юридичних осіб з 01.03.2022 до 31.05.2022 по всіх кредитних продуктах.	Запроваджені автоматично з 01.03.2022 до 01.06.2022 всім бізнес-клієнтам, за (єдине виключення – «Кредити під заставу депозитів»).	Запроваджені до 31.03.2022 для усіх, без виключення, кредитів великим корпоративним клієнтам, малому та середньому бізнесу та приватним особам.
Штрафні санкції	Не застосовуються будь-які штрафні санкції за невиконання або неповне виконання діючих кредитних договорів.	Не застосовуються будь-які штрафні санкції за невиконання або неповне виконання діючих кредитних договорів	За споживчими, готівковими, іпотечними та автокредитами скасовано штрафи за прострочені платежі..
Видача нових кредитів	У травні-червні відновив карткове кредитування, надання авто- та кеш-кредитів. Наприкінці липня відновив іпотечне кредитування.	Тимчасово призупинено дію інвестиційного кредитування та «Енергодім» для ОСББ.	Користування кредитним лімітом. З квітня відновлені кредитні операції.

Джерело: [1]

Вітчизняні банки суттєво знизили кредитну підтримку реальної економіки. На кінець березня порівняно з довоєнним періодом банківські кредити в економіку скоротилися на понад 51 млрд грн (на 5%). За даними НБУ за шість місяців 2022 року валовий обсяг виданих

кредитів фізичним особам скоротився на 3%, кредитний портфель юридичних осіб зменшився на 0,2%. Чистий роздрібний кредитний портфель скоротився на 11,1% за рахунок падіння обсягів кредитування та формування резервів на покриття проблемних позик.

Серед фізичних осіб переважають кредити на поточні потреби. Видача державними банками гривневих кредитів юридичним особам зросла на 5,3%, тоді як валютних – скоротилися на 7,2%. Разом з тим процентні ставки банків за гривневими кредитами для бізнесу — зросли (на 150 б.п. до 13,2% річних). Це обмежує доступність кредитів для бізнесу, а також збільшує витрати Уряду на підтримку кредитування за відповідними державними програмами [2].

Уряд на період воєнного стану суттєво пом'якшив умови отримання пільгових кредитів в рамках програм "Доступні кредити 5-7-9%" та портфельних гарантій. За період з моменту російського вторгнення до 01.05.2022 було видано 13 млрд грн пільгових кредитів, що дозволило призупинити падіння рівня банківського кредитування бізнесу. Обсяг проблемних кредитів у банківській системі за шість місяців 2022 року становила 35,5%, що навіть менше, ніж за попередні пів року.

Таким чином, кредитні відносини проникають у всі сфери господарської діяльності, опосередковують весь процес відтворення суспільного капіталу, глибоко проникають у сферу обміну, грошових відносин, сферу фінансів, а також у процес виробництва і споживання. Навіть за складних умов воєнного часу банківська система за підтримки уряду готова до проведення модифікації кредитних програм і запровадження державних гарантій на кредити для підтримки економіки на належному рівні.

Список використаних джерел

1.Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/blits-intervyugolovniatsionalnogo-banku-kirila-shevchenka-pro-stan-ekonomiki-ta-finansovogo-sektoruukrayini-ta-protidiyu-rosiyskiy-agresi> (дата звернення: 06.11.2022)

2. Паращій О. Через війну активи банків можуть скоротитися на 50%. Що робити з курсом, кредитами та інфляцією після перемоги: думки фінансистів. Воєнний номер Forbes. URL: <https://forbes.ua/inside/iz-za-voyny-aktivy-bankov-mogut-sokratitsya-na-50-chto-delat-skursom-kreditami-i-likvidnostyu-mneniya-finansistov-17032022-4618> (дата звернення: 10.11.2022)